

REJTETT GAZDASÁG

Be nem jelentett foglalkoztatás és
jövedelemeltitkolás – kormányzati lépések
és a gazdasági szereplők válasza

KTI Könyvek
11.

Sorozatszerkesztő
LAKI MIHÁLY

REJTETT GAZDASÁG

Be nem jelentett foglalkoztatás
és jövedelemeltitkolás – kormányzati lépések
és a gazdasági szereplők válaszai

Szerkesztette

SEMJÉN ANDRÁS–TÓTH ISTVÁN JÁNOS

A kiadó címe:
MTA Közgazdaságtudományi Intézet
1112 Budapest, Budaörsi út 45.

A kiadvány megrendelhető:
Nyíri Judittól, a kiadó címén
e-mail: nyiri@econ.core.hu
telefon: (06-1) 309-2652
telefax: (06-1) 309-2650

Sorozatszerkesztő
LAKI MIHÁLY

A könyv a Miniszterelnöki Hivatal által támogatott és a Magyar Tudományos Akadémia és a Miniszterelnöki Hivatal közötti MeH-V. 7./2007. számú megállapodás keretében indított „A rejtett gazdaságban való részvétel és csökkentésének kormányzati eszközei” című; valamint az OTKA által támogatott K48891. számú „Rejtett gazdaság és rejtett foglalkoztatás” című kutatási programok alapján született.

Copyright © MTA Közgazdaságtudományi Intézet, 2009

ISBN 978-963-9796-58-4
ISSN 1786-5476

Felelős kiadó: Fazekas Károly
Szerkesztő: Patkós Anna
Nyomdai előkészítés: Szalai Éva
Nyomdai munkák: ETO-Print Kft.
Felelős vezető: Magyar Árpádné

A kötet szerzői

BÍRÓ ANIKÓ	Közép-európai Egyetem (cphbia01@phd.ceu.hu)
CZIBIK ÁGNES	MKIK Gazdaság- és Vállalkozáselemző Intézet (agnes.czibik@gvi.hu)
ELEK PÉTER	Pénzügyminisztérium (peter.elek@pm.gov.hu)
FAZEKAS MIHÁLY	Hertie School of Governance, Master of Public Policy Programme (m.fazekas@mpp.hertie-school.org)
GULYÁS LÁSZLÓ	AITIA, ELTE (lgulyas@aitia.ai)
LACKÓ MÁRIA	MTA Közgazdaságtudományi Intézet (lackom@econ.core.hu)
MAKÓ ÁGNES	MKIK Gazdaság- és Vállalkozáselemző Intézet, BCE (agnes.mako@gvi.hu)
MEDGYESI MÁRTON	Tárki Társadalomkutatási Intézet Zrt. (medgyesi@tarki.hu)
SCHARLE ÁGOTA	Budapest Szakpolitikai Elemző Intézet (agota. scharle@budapestinstitute.eu)
SEMJÉN ANDRÁS	MTA Közgazdaságtudományi Intézet, ELTE TáTK (semjen@econ.core.hu)
SZABÓ ATTILA	AITIA, ELTE (aszabo@aitia.ai)
SZABÓ BÁLINT	Pénzügyminisztérium (balint.szabo@pm.gov.hu)
SZABÓ PÉTER ANDRÁS	Pénzügyminisztérium (peter.szabo@pm.gov.hu)
TÓTH ISTVÁN JÁNOS	MTA Közgazdaságtudományi Intézet, MKIK GVI (tothij@econ.core.hu)
VINCZE JÁNOS	MTA Közgazdaságtudományi Intézet, BCE (janos.vincze@uni-corvinus.hu)

Tartalom

KORMÁNYZAT ÉS REJTETT GAZDASÁG – BEVEZETŐ GONDOLATOK ► 9

I. HÁTTÉR

LACKÓ MÁRIA–SEMJÉN ANDRÁS–FAZEKAS MIHÁLY–TÓTH ISTVÁN JÁNOS:
Rejtett gazdaság, rejtett foglalkoztatottság – kutatási eredmények és kormányzati politika a nemzetközi és hazai irodalom tükrében ► 17

II. ÖKONOMETRIAI VIZSGÁLATOK ÉS MODELLSZIMULÁCIÓK

LACKÓ MÁRIA: Az adóráták és a korrupció hatása az adóbevételekre.

Az OECD-országok összehasonlítása, 2000–2004 ► 45

SZABÓ ATILA–GULYÁS LÁSZLÓ–TÓTH ISTVÁN JÁNOS:

Az adócsalás elterjedtségének változása – becslések a TAXSIM ágensalapú adócsalás-szimulátor segítségével ► 65

ELEK PÉTER–SCHARLE ÁGOTA–SZABÓ BÁLINT–SZABÓ PÉTER ANDRÁS:

A feketefoglalkoztatás mértéke Magyarországon ► 84

BÍRÓ ANIKÓ–VINCZE JÁNOS: A gazdaság fehéritése – büntetés és ösztönzés.

Költségek és hasznok egy modellszámítás tükrében ► 103

III. ESETTANULMÁNYOK, EMPIRIKUS ELEMZÉSEK

SEMJÉN ANDRÁS–TÓTH ISTVÁN JÁNOS–FAZEKAS MIHÁLY: Az egyszerűsített vállalkozói adó (eva) tapasztalatai vállalkozói interjúk alapján ► 131

SEMJÉN ANDRÁS–TÓTH ISTVÁN JÁNOS–FAZEKAS MIHÁLY–MAKÓ ÁGNES:

Alkalmi munkavállalói könyves foglalkoztatás munkaadói és munkavállalói interjúk és egy kérdőíves munkavállalói felmérés tükrében ► 150

FAZEKAS MIHÁLY: A rejtett gazdaságból való kilépés dilemmái. Esettanulmány – budapesti futárszolgálatok, 2006–2008 ► 184

SEMJÉN ANDRÁS–TÓTH ISTVÁN JÁNOS: Intézményi környezet, szerződéses fegyelem és adózási magatartás ► 200

SEMJÉN ANDRÁS–TÓTH ISTVÁN JÁNOS–MEDGYESI MÁRTON–CZIBIK ÁGNES:

Adócsalás és korrupció – lakossági érintettség és elfogadottság ► 228

ANGOL NYELVŰ TARTALMI ÖSSZEFOGLALÓK ► 259